

GIUSEPPE TUCCI

INDO-TIBETICA

梵天佛地

第四卷
江孜及其寺院

第二册 题 记

[意] 图齐 著
魏正中 萨尔吉 主编

上海—罗马
上海古籍出版社
SHANGHAI CLASSICS PUBLISHING HOUSE

SHANGHAI-ROMA
地中海与东方学国际研究协会
ISMEO - INTERNATIONAL ASSOCIATION OF
MEDITERRANEAN AND ORIENTAL STUDIES

梵天佛地

第四卷
江孜及其寺院
第二册 题 记

〔意〕图齐 著
魏正中 萨尔吉 主编

上海 - 罗马
上海古籍出版
SHANGHAI CLASSICS PUBLISHING HOUSE

SHANGHAI-ROMA
地中海与东方学国际研究协会
ISMEO - INTERNATIONAL ASSOCIATION OF
MEDITERRANEAN AND ORIENTAL STUDIES

凡例*

图齐将江孜十万佛塔题记译为意大利文的目的是“为方便无法顺畅阅读藏文的人”，同时也因为十万佛塔题记是“我们所知甚少的藏地题记的典范”，因此，完整、忠实地转录和翻译十万佛塔的所有题记是图齐发表题记的初衷。本着这一目的，译者前往西藏江孜实地考察原始题记，对每间佛殿的题记进行了仔细核对、修订和补充。经核对，图齐未录的题记约占整个题记的三分之一，共涉及十一间佛殿，其位置如下：

第一层：第六间大殿殿门入口两侧题记；第十六间大殿殿门入口两侧及壁画下面题记；第十九间佛殿。

第二层：第十四间佛殿。

第三层：第一、六、十一间大殿殿门入口两侧题记；第十九间佛殿正对殿门壁面（北壁东段）题记。

第四层：第二间佛殿殿门右侧题记；第四间佛殿壁画下面题记。

八山底层：内侧北壁题记。

此外，对照原著录文，今日所见部分题记已经漫漶不清，但尚能辨认，部分题记则完全消失，因此对原著所录、今不可见的题记以方括号〔〕标明；对原著未录，题记不清楚，译者所补的字句则以大括号{}标明。

原始题记中大部分施主、塑画师姓名，以及提请注意的文字均以红色写成，这在原著录文中没有得到体现，而且，在题记的偈颂部分，往往以嵌字诗的形式来间接说明赞颂对象及表达主题，如果没有红色文字指引，很难领会其中含义。因此，题记中的红色文字在

* 总凡例见第一卷。

本册中均以灰色阴影标明。

原著给出的是藏文原文,译本则增加了藏文转写。

题记的汉译根据藏文直译,同时参考了原著译文,对于原著译文与藏文不一致之处,以藏文为准。为了体现藏文行文的风貌,藏文的偈颂部分汉译用偈颂体翻译,字数亦与藏文的音节数一致。为求文意顺畅,原文中没有而汉译所加的字句以圆括号()标明。

对于原著译本所加的注释,其中关于题记藏文的修订,译者将其置于藏文原文及转写的脚注中,并根据实地考察予以取舍。涉及题记内容的注释则置于相应的汉译脚注中,同时也以译者注的形式补充一些注释。

为方便读者,藏文题记尽量依据所描述的壁画方位予以分段,汉译则依据文意分段。

说 明

本册收录了《梵天佛地》第四卷第一册中我研究的佛寺的题记。关于这些题记的重要性我已有述及，借助它们，我们不仅得以进入佛寺壁面所绘曼荼罗的堂奥，而且也获得了绘制壁画的众多画师和供养人的名录。我忠实地记录了这些题记，对其中的异写和不规则的正字法均未予以修改，仅在注中给出正确的拼写。众所周知，这些异写和不规则的正字法在藏文抄本中相当频见，但题记中则少得多。

我建议读者将本册江孜十万佛塔的题记与我前一册对各间佛殿的描述对照着读，因为部分佛殿题记对殿中塑绘内容描述极为详细、准确，使我对佛殿的描述无法再倾注过多笔墨。

目 录

凡例	i
说明	i
第一部分 藏文	1
萨玛达	1
艾旺寺	3
江孜白居寺大殿	5
江孜十万佛塔	5
第一层	5
第二层	31
第三层	50
第四层	98
塔瓶	119
八山底层	149
八山顶层	152
第二部分 转写	160
萨玛达	160
艾旺寺	162
江孜白居寺大殿	163
江孜十万佛塔	164
第一层	164
第二层	189
第三层	206
第四层	247

塔瓶	265
八山底层	291
八山顶层	294
第三部分 译文	300
萨玛达	300
艾旺寺	302
江孜白居寺大殿	303
江孜十万佛塔	304
第一层	304
第二层	327
第三层	342
第四层	377
塔瓶	394
八山底层	414
八山顶层	416
附录	423
(一) 题记中的一些现象	425
(二) 《梵天佛地》之修正及补遗	428
参考文献	436

第一部分

藏文

萨 玛 达

শুশ্মা যদিশ্বাসেশাদ্বারা কৃত্তুন্মুদ^[1]। একেবাণী^[2]। পর্যবেক্ষণ।
দ্বারকেশ্বরাদ্বারা কৃত্তুন্মুদ^[3]।
মুণ্ডন্মুদ্রাশুশ্মা কৃত্তুন্মুদ^[4]।
যায়শ্বন্মুদ্রাশুশ্মা কৃত্তুন্মুদ^[5]।
কৃত্তুন্মুদ্রাশুশ্মা কৃত্তুন্মুদ^[6]।
কৃত্তুন্মুদ্রাশুশ্মা কৃত্তুন্মুদ^[7]।

| 9

[1] རୁଦ୍ର或ରୁଦ୍ର, 上加字ରୁ与ରୁ在书写中常常互换。因此, 此处的ରୁଦ୍ର或ରୁଦ୍ର指的是ରୁଦ୍ରନୁ, 即ଶମାରୁଦ୍ର。

[2] 字典中没有ଆଜୁ——应该参考ଆଜୁ。ଆଜୁ亦见于第三颂, 此处其意义十分清楚。托玛斯编辑的文书中出现了ଆଜୁ, 但他没有翻译, 可能将其当作地名, 但说(其)“是一个通常表述, 意思是‘面前’”。F.W. Thomas, “Tibetan Documents Concerning Chinese Turkestan. II: The Sa-cu Region”, *The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland*, 1928, p. 65. ଆଜୁ这种表达不能与ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକା相分离。

[3] 清楚提到名字是法智慧(କ୍ଷଣସ୍ତ୍ରଶୁଶ୍ମା), 在କ୍ଷଣ和ସ୍ତ୍ରଶୁଶ୍ମା之间缺少属格助词: ଶୁଶ୍ମା, ଶୁଶ୍ମା指的是ପ୍ରିଣ୍ତିକା。

[4] ଏକବିନ୍ଦୁ不仅意味着亲自或让人做法事、塑像、建寺或绘画, 也意味着发心。

ସୁରକ୍ଷା ପାଦିତ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ଶରୀର ପାଦିତ ମନ୍ଦିର

י. ה. א. ב. א. א. א. א. א. א.

ବେଳୁ-ପ୍ରା-ମିଶ-ରାଷ୍ଟ୍ର-କ୍ଷେତ୍ର [୧] - ୫୫ ।

༄༅. བ. ར. ག. མ. ད. བ. ཉ. ག. བ. ད. བ. ཉ.

ପାଞ୍ଚ-କୁମର-ପୁଣ୍ୟ-କୁମର-ପୁଣ୍ୟ-

ଆଶା-ପାଶାତ୍ରିଶ-ଗୁ-ପଞ୍ଚଦ-ରମଶ-ଶ୍ରୀ

ସନ୍ଦର୍ଭାବରୁ ପରିମାଣିତ ହେଲାମାତ୍ରାଙ୍କିତ ହେଲାମାତ୍ରାଙ୍କିତ

བྱହྲୁ དେ རୁ གୁ དେ རୁ དେ རୁ དେ རୁ དେ རୁ

དབୁଦ୍ଧ ད རྒྱ ཉ གྲ ཉ གྲ

ସର୍ବପାଦାଶକ୍ତିଶାମେଦିନକାମଷେନଃ

ପ୍ରଦୟନ୍ତିକୁ ମେଷାଶାହେକ୍ଷଣ||

ସନ୍ତୋଷାମୁଦ୍ରିତିରେ ପରି

ମେଲାର୍ଯ୍ୟାନ୍ ପାତ୍ରମାତ୍ରାଶୁଣିବାକୁ

ମୁଣ୍ଡକ୍ରମକ୍ଷାତ୍ରିଶାନ୍ତିକ୍ଷୁଦ୍ର

ওঁশুস্তুতিশাস্ত্ৰ

କୃଷ୍ଣପ୍ରମଶ୍ତୁନ୍ତକୃତ୍ତଦ୍ୟକ

希伯來語

༄༅·ནු·ත්ස·ගු·සුගාස·ද්‍යා·මඟ

ପରିବାର

22 22 22 22 22 22

卷之三

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

13

一零

1

1

1

1

[1] ରାଶ୍ମୀର୍ଥ ଅପରିଚିତ ରୂପ ହେଉଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହାରେ ରାଶ୍ମୀ ଏବଂ ରୂପ ଦ୍ୱାରା ବିବରଣୀ କରାଯାଇଛି।

སྐྱନ୍ତେ མାତ୍ରୀ ལକ୍ଷିତ୍ର ཉତ୍ତର
 ༐ତ୍ତା ପଦା ପ୍ରତ୍ଯେକ ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି
 ମସ୍ତୁ ପିଣ୍ଡା ପ୍ରତ୍ଯେକ ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି
 ଏ ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି ମସ୍ତୁ ପଦା ମହା ମୁଦ୍ରା । | ୧

ପ୍ରତ୍ଯେକ ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି
 ମସ୍ତୁ ପିଣ୍ଡା ପ୍ରତ୍ଯେକ ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି । | ୨

ପ୍ରତ୍ଯେକ ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି
 ମସ୍ତୁ ପିଣ୍ଡା ପ୍ରତ୍ଯେକ ମହା ମୁଦ୍ରା ପିଣ୍ଡି । | ୩

艾 旺 寺

中殿

ଶୁଣ୍ଡି ଶୁଣ୍ଡି ଶୁଣ୍ଡି ପିଣ୍ଡି (୨) ପିଣ୍ଡି ପିଣ୍ଡି (୩) ପିଣ୍ଡି

(1) 应读作ପିଣ୍ଡି。

(2) 译者注：原书漏写ଶୁଣ୍ଡି。

(3) 译者注：原书写作ପିଣ୍ଡି。

无量寿佛佛殿

ପଦ୍ମବିରାମଶିଳାଦସ୍ତିତିଷ୍ଠିତାମୁଖଶ
ମିମୁଖୁକୁ

ପ୍ରକାଶ [4] ଶିଖିତା

[1] 译者注：原书写作मृ॒५。

[2] 译者注：原书写作मृक्ष。

[3] 拼写存疑。

[4] 原文如此，可能是ᠵᠠᠰᠠᡴ?（蒙语的jasak）。B. Laufer, “Loan-words in Tibetan”, *T'oung Pao*, 17, 1916, pp. 493–494, n. 174.

译者注：赵衍荪译，《藏语中的借词》，北京：中国社会科学院民族研究所少数民族语言研究室编印，1981年。

শক্তদাসদুর্দশী মৃত্যু ঘটনা [১] , যা ঘটমনা দ্বারা

江孜白居寺大殿

江孜十万佛塔

第一层

第一层、第三间佛殿

॥ । ନ୍ରୀପକୁଳୀ ॥

[1] 𠂇𠂇应为𠂇𠂇的误写。

[2] 应读作ঞ্জন。

[3] 应读作मृष्ट。

[4] 应读作 χ 。

[5] 参见布顿,夏鲁寺(zha lu)目录, tsa 函,第 12 叶背面。

[6] 应读作口祭。

ନେତ୍ରିନ୍ଦ୍ରାଶ୍ଚୟନ୍ତଃପକ୍ଷଦ୍ୱସଃପକ୍ଷଶୁମଶ୍ଚ।

ସକଳାମନ୍ତରୀୟ ପ୍ରକାଶନ ଗୁରୁ ବିଦ୍ୟା ।

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତପ୍ରକାଶନାଳ୍ପଦିତ୍ୟ

ଶୁଦ୍ଧିକାରୀଙ୍କ ପରିଚୟ

第一层、第四间佛殿

ଅଛି ବ୍ରାହ୍ମପୁଣ୍ୟପ୍ରିକ୍ରମ୍ୟେ
କୁକୁରାଶ୍ରୀଭୂଷନ୍ଦିତିନୁଶାଳା କେଶହେତୁଶ୍ରୀପଠିନ୍ଦମନ୍ଦପାଦିତ୍ରମ୍ଭକେଶଶ୍ରୀ
ଶ୍ରୀମର୍ଦ୍ଦଶାନ୍ତିରାଖ୍ସାମୁଦ୍ରାଶ୍ରୀପାଦିତ୍ରମ୍ଭନୁଶାଳାଶ୍ରୀ ଶଯନାକମାତ୍ରଦର୍ଶକେ
କେଶଶ୍ରୀମର୍ଦ୍ଦଶାନ୍ତିରାଖ୍ସାମୁଦ୍ରାଶ୍ରୀପାଦିତ୍ରମ୍ଭନୁଶାଳାଶ୍ରୀ

..... བ୍ରଦ୍ବିନ୍ଦୁନାଥ ଦେବାଚାରି । ଶ୍ରୀନାଥକୁମାରବାବୁନାଥଙ୍କୁ ଆପଣଙ୍କ ଦେବାଚାରି ।
ଦେବାଚାରିବା (ଜୀବ) ସତ୍ୟନାମ । ବର୍ଣ୍ଣନାମ ।

କୁଣ୍ଡଳିଶ୍ଵର ପୁରୁଷ ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର
ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର
ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର ପାତାମନ୍ଦିର

藏文大藏经第十一卷

୮୩

[1] 译者注：此为东壁南段第二行题记，我猜测其可能指的是该小壁及门后壁画的画师。

[2] དཔེ-པණ应读作དཔེ-པණ。

第一层、第五间佛殿

ଆ । କମ୍ପୁଟର୍ ଶିଖିବାରେ ଯାହାରେ

ସର୍ବେଶାଶ୍ରୀରୂପାଦ୍ୟଭୁତ୍ତମ୍ଭାନୁଶାଶ୍ଵରାମକର୍ଣ୍ଣମହିମାମହିମାମହିମାମହିମାମହିମା

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣମାତ୍ରାପଦ୍ମମନୁଷ୍ୟରେ ମହାମର୍ଦ୍ଦିତା ଏହାରେ ଅନୁଭବ ହେଉଥିଲା ।

କୁର୍ମଶିଳ୍ପୀଙ୍କାରୀଙ୍କ ପଦାର୍ଥରେ କୁର୍ମଶିଳ୍ପୀଙ୍କାରୀଙ୍କ ପଦାର୍ଥରେ
କୁର୍ମଶିଳ୍ପୀଙ୍କାରୀଙ୍କ ପଦାର୍ଥରେ କୁର୍ମଶିଳ୍ପୀଙ୍କାରୀଙ୍କ ପଦାର୍ଥରେ

第一层、第六间大殿

殿门入口处题记

